

श्रीः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

॥ श्रीदेवनायकपञ्चाशत् ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

श्रीः

॥ श्रीदेवनायकपञ्चाशत् ॥

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

प्रणत सुर किरीट प्रान्त मन्दारमाला-
विगळितमकरन्द स्निग्ध पादारविन्दः।
पशुपति विधि पूज्यः पद्मपत्रायताक्षः
फणिपति पुरनाथः पातु मां देवनाथः॥ १ ॥

देवाधिनाथ कमला पृतनेशपूर्वा
दीप्तान्तरां वकुळभूषण नाथ मुख्यैः।
रामानुज प्रभृतिभिः परिभूषिताग्रां
गोप्त्रीं जगन्ति गुरुपंक्तिमहं प्रपद्ये॥ २ ॥

दिव्ये दया जलनिधौ दिविषन्नियन्तुः
तीर्थं निदर्शितवत स्त्रिजगन्निषेव्यम्।
प्राचः कवीन् निगम संमित सूनृतोक्तीन्
प्राचेतस प्रभृतिकान् प्रणमाम्यभीक्षणम्॥ ३ ॥

मातस्त्वमम्बुरुह वासिनि किञ्चिदेतत्
विज्ञाप्यते मयि कुरुष्व तथा प्रसादम्।
आकर्णयिष्यति यथा विबुधेश्वरस्ते
प्रेयानसौ पृथुक जल्पितवन्मदुक्तिम्॥ ४ ॥

निर्विश्यमान विभवं निगमोत्तमाङ्गैः
स्तोतुं क्षमं मम च देवपते भवन्तम्।
गावः पिबन्तु गणशः कलशाम्बुराशिं
किं तेन तर्णक गणा स्तृण माददानाः॥ ५ ॥

अज्ञात सीमकमनन्त गरुत्मदादौः
 तं त्वां समाधि नियतैरपि सामि दृष्टम्।
 तुष्टूषतो मम मनोरथ सिद्धिदायी
 दासेषु सत्य इति धारय नामधेयम् ॥ ६ ॥

विश्राणयन् मम विशेष विदामनिन्द्याम्
 अन्तर्वतीं गिरमहीन्द्र पुराधिराज।
 स्तव्यः स्तवप्रिय इतीव तपोधनोक्तं
 स्तोतेति च त्वदभिधान मवन्ध्यय त्वम् ॥ ७ ॥

संरक्षणीय ममराधिपते त्वयैव
 दूरं प्रयातमपि दुस्त्यज गाढबन्धम्।
 आकृष्टवानसि भवाननुकम्पमानः
 सूत्रानुबद्ध शकुनि क्रमतः स्वयं माम् ॥ ८ ॥

व्यामोहिता विविध भोग मरीचिकाभिः
 विश्रान्तिमद्य लभते विबुधैकनाथ।
 गम्भीर पूर्ण मधुरं मम धीर्भवन्तं
 ग्रीष्मे तटाकमिव शीतमनुप्रविष्टा ॥ ९ ॥

दिव्ये पदे जलनिधौ निगमोत्तमाङ्गे
 स्वान्ते सतां सवितृ मण्डल मध्यभागे।
 ब्रह्माचले च बहुमानपदे मुनीनां
 व्यक्तिं तव त्रिदशनाथ वदन्ति नित्याम् ॥ १० ॥

तीर्थैर्वृतं वृजिन दुर्गति नाशनाहैः
 शेष क्षमा विहगराज विरिञ्च जुष्टैः।
 नाथ त्वया नतजनस्य भवौषधेन
 प्रख्यातमौषधगिरिं प्रणमन्ति देवाः ॥ ११ ॥

स्वाधीन विश्वविभवं भगवन् विशेषात्
 त्वां देवनायकमुशन्ति परावरजाः।

प्रायः प्रदर्शयितुमेतदिति प्रतीमः
त्वद्भक्ति भूषित धियामिह देवभावम् ॥ १२ ॥

तत्त्वानि यानि चिदचित्प्रविभागवन्ति
त्रय्यन्त वृद्ध गणितानि सितासितानि।
दीव्यन्ति तान्यहिपुरन्दरधामनाथ
दिव्यास्त्र भूषणतया तव विग्रहेऽस्मिन् ॥ १३ ॥

भूषायुधे रधिगतं निजकान्ति हेतोः
भुक्तं प्रियाभि रनिमेष विलोचनाभिः।
प्रत्यङ्ग पूर्ण सुषमा सुभगं वपुस्ते
दृष्ट्वा दृशौ विबुधनाथ न तृप्यतो मे ॥ १४ ॥

वेदेषु निर्जरपते निखिलेष्वधीतं
व्यासादिभिर्बहुमतं तव सूक्तमग्र्यम्।
अङ्गान्यमूनि भवतः सुभगान्यधीते
विश्वं विभो जनितवन्ति विरिञ्चपूर्वम् ॥ १५ ॥

देवेश्वरत्वमिह दर्शयितुं क्षमस्ते
नाथ त्वयाऽपि शिरसा विधृतः किरीटः।
एकीकृत द्युमणि बिम्ब सहस्र दीप्तिः
निर्मूलयन् मनसि मे निबिडं तमिस्रम् ॥ १६ ॥

मुग्धस्मितामृत शुभेन मुखेन्दुना ते
संगम्य संसरण संज्वर शान्तये नः।
सम्पद्यते विबुधनाथ समाधियोग्या
शर्वर्यसौ कुटिल कुन्तळ कान्ति रूपा ॥ १७ ॥

बिम्बाधरं विकचपङ्कजलोचनं ते
लम्बाळकं ललितकुण्डल दर्शनीयम्।
कान्तं मुखं कनक कैतक कर्णपूरं
स्वान्तं विभूषयति देवपते मदीयम् ॥ १८ ॥

लब्धा तिथौ क्वचिदियं रजनीकरेण
 लक्ष्मीः स्थिरा सुरपते भवतो ललाटे।
 यत्स्वेद बिन्दु कणिकोद्गत बुद्बुदान्तः
 त्र्यक्षः पुरा स पुरुषोऽजनि शूलपाणिः ॥ १९ ॥

लावण्य वर्षिणि ललाटतटे घनाभे
 बिभ्रत् तटिद्गण विशेषमिवोर्ध्वपुण्ड्रम्।
 विश्वस्य निर्जरपते तमसाऽऽवृतस्य
 मन्ये विभावयसि माङ्गळिक प्रदीपम् ॥ २० ॥

आहुः श्रुतिं विबुधनायक तावकीनाम्
 आशागण प्रसव हेतुम् अधीतवेदाः।
 आकर्णिते तदियमार्तरवे प्रजानाम्
 आशाः प्रसाधयितुम् आदिशति स्वयं त्वाम् ॥ २१ ॥

कन्दर्पलाञ्छन तनुस्त्रिदशैकनाथ
 कान्ति प्रवाहरुचिरे तव कर्णपाशे।
 पुष्यत्यसौ प्रतिमुख स्थिति दर्शनीया
 भूषामयी मकरिका विविधान् विहारान् ॥ २२ ॥

नेतुं सरोजवसतिर्निजमाधिराज्यं
 नित्यं निशामयति देवपते भ्रुवौ ते।
 एवं न चेदखिलजन्तु विमोहनार्हा
 किं मातृका भवति काम शरासनस्य ॥ २३ ॥

आलक्ष्य सत्त्वम् अतिवेलदयोत्तरङ्गम्
 अभ्यर्थिनामभिमत प्रतिपादनार्हम्।
 स्निग्धायतं प्रथिम शालि सुपर्वनाथ
 दुग्धाम्बुधेरनुकरोति विलोचनं ते ॥ २४ ॥

विश्वाभिरक्षण विहार कृतक्षणैस्ते
 वैमानिकाधिप विडम्बित मुग्धपद्मैः।

आमोद वाहिभि रनामय वाक्यगर्भैः
आर्द्रीभवाम्यमृत वर्षनिभैरपाङ्गैः ॥ २५ ॥

नित्योदितैर्निगम निःश्वसितैस्तवैषा
नासा नभश्चरपते नयनाब्धि सेतुः।
आम्नेडित प्रियतमा मुखपद्म गन्धैः
आश्वासिनी भवति सम्प्रति मुह्यतो मे ॥ २६ ॥

आरुण्य पल्लवित यौवन पारिजातम्
आभीर योषिदनुभूतम् अमर्त्यनाथ।
वंशेन शङ्खपतिना च निषोवितं ते
बिम्बाधरं स्पृशति रागवती मतिर्मे ॥ २७ ॥

पद्मालया वलय दत्त सुजात रेखे
त्वत्कान्ति मेचकित शङ्खनिभे मतिर्मे।
विस्मेर भाव रुचिरा वनमालिकेव
कण्ठे गुणीभवति देवपते त्वदीये ॥ २८ ॥

आजानुलम्बिभिरलङ्कृत हेतिजालैः
ज्याघात राजि रुचिरैर्जितपारिजातैः।
चित्राङ्गदैस्त्रिदशपुङ्गव जातसङ्गा
त्वद्वाहृभिर्मम दृढं परिरभ्यते धीः ॥ २९ ॥

नीलाचलोदित निशाकर भास्कराम्भे
शान्ताहिते सुरपते तव शङ्खचक्रे।
पाणेरमुष्य भजतामभयप्रदस्य
प्रत्यायनं जगति भावयतः स्वभूम्ना ॥ ३० ॥

अक्षोभणीय करुणाम्बुधि विद्वृमामं
भक्तानुरञ्जनम् अमर्त्यपते त्वदीयम्।
नित्यापराध चकिते हृदये मदीये
दत्ताभयं स्फुरति दक्षिण पाणिपद्मम् ॥ ३१ ॥

दुर्दान्तदैत्य विशिख क्षत पत्रभङ्गं
 वीरस्य ते विबुधनायक बाहुमध्यम्।
 श्रीवत्स कौस्तुभ रमा वनमालिकाङ्कं
 चिन्ताऽनुभूय लभते चरितार्थतां नः ॥ ३२ ॥

वर्णक्रमेण विबुधेश विचित्रिताङ्गी
 स्मेरप्रसून सुभगा वनमालिकेयम्।
 हृद्या सुगन्धिरजहत्कमला मणीन्द्रा
 नित्या तव स्फुरति मूर्तिरिव द्वितीया ॥ ३३ ॥

आर्द्रं तमोमथनम् आश्रिततारकं ते
 शुद्धं मनः सुमनसाममृतं दुहानम्।
 तत् तादृशं विबुधनाथ समृद्धकामं
 सर्गेष्विदं भवति चन्द्रमसां प्रसूतिः ॥ ३४ ॥

विश्वं निगीर्य विबुधेश्वर जातकाश्यं
 मध्यं वलित्रय विभाव्य जगद्विभागम्।
 आमोदि नाभिनन्दिनस्थ विरिञ्च भृङ्गम्
 आकल्पयत्युदरबन्ध इवाशयो मे ॥ ३५ ॥

नाकौकसां प्रथमतामधिकुर्वते ते
 नाभीसरोज रजसां परिणाम भेदाः।
 आराधयद्विरिह तैर्भवतः समीची
 वीरोचिता विबुधनायक इत्यभिख्या ॥ ३६ ॥

पीताम्बरेण परिवारवती सुजाता
 दास्ये निवेशयति देवपते दृशौ मे।
 विन्यस्त सव्यकरसङ्गम जायमान-
 रोमाञ्च रम्य किरणा रशना त्वदीया ॥ ३७ ॥

स्त्रीरत्न कारणम् उपात्ततृतीय वर्णं
 दैत्येन्द्र वीरशयनं दयितोपधानम्।

देवेश यौवनगजेन्द्र कराभिरामम्
ऊरीकरोति भवदूरुयुगं मनो मे ॥ ३८ ॥

लावण्यपूरलळितोर्ध्व परिभ्रमाभं
लक्ष्मीविहार मणिदर्पण बद्धसख्यम्।
गोपाङ्गणेषु कृतचङ्क्रमणं तवैतत्
जानुद्वयं सुरपते न जहाति चित्तम् ॥ ३९ ॥

दूत्ये दुकूलहरणे ब्रजसुन्दरीणां
दैत्यानुधावन विधावपि लब्धसाह्यम्।
कन्दर्पकाहळ निषङ्गकळाचिकाभं
जङ्घायुगं जयति देवपते त्वदीयम् ॥ ४० ॥

पाषाण निर्मित तपोधन धर्मदारं
भस्मन्युपाहित नरेन्द्रकुमारभावम्।
संवाहितं त्रिदशनाथ रमामहीभ्यां
सामान्य दैवतमुशन्ति पदं त्वदीयम् ॥ ४१ ॥

आवर्जिताभिरनुषज्य निजांशुजालैः
देवेश दिव्यपदपद्म दळायिताभिः।
अन्याभिलाष परिलोलमिदं मदीयम्
अङ्गीकृतं हृदयमङ्गुळिभिः स्वयं ते ॥ ४२ ॥

पङ्कान्यसौ मम निहन्ति महस्तरङ्गैः
गङ्गाधिकां विदधती गरुडस्रवन्तीम्।
नाकौकसां मणिकिरीट गणैरुपास्या
नाथ त्वदीय पदयोर्नख रत्न पंक्तिः ॥ ४३ ॥

वज्र ध्वजाङ्कुश सुधा कलशातपत्र-
कल्पद्रुमाम्बुरुह तोरण शङ्खचक्रैः।
मत्स्यादिभिश्च विबुधेश्वर मण्डितं ते
मान्यं पदं भवतु मौळिविभूषणं नः ॥ ४४ ॥

चित्रं त्वदीय पदपद्म पराग योगाद्
 योगं विनाऽपि युगपद्विलयं प्रयान्ति ।
 विष्वञ्चि निर्जरपते शिरसि प्रजानां
 वेधः स्वहस्त लिखितानि दुरक्षराणि ॥ ४५ ॥

ये जन्मकोटिभि रुपार्जित शुद्धधर्माः
 तेषां भवच्चरण भक्तिरतीव भोग्या ।
 त्वज्जीवितैस्त्रिदशनायक दुर्लभैस्तैः
 आत्मानमप्यकथयः स्वयमात्मवन्तम् ॥ ४६ ॥

निष्किंचनत्व धनिना विबुधेश येन
 न्यस्तः स्वरक्षण भरस्तव पादपद्मे ।
 नानाविध प्रथित योगविशेष धन्याः
 नार्हन्ति तस्य शतकोटि तमांश कक्ष्याम् ॥ ४७ ॥

आत्मापहार रसिकेन मयैव दत्तम्
 अन्यैरधार्यमधुना विबुधैकनाथ ।
 स्वीकृत्य धारयितुमर्हसि मां त्वदीयं
 चोरोपनीत निज नूपुरवत् स्वपादे ॥ ४८ ॥

अज्ञान वारिधिमपाय धुरन्धरं माम्
 आज्ञा विभञ्जनं आकिञ्चन सार्वभौमम् ।
 विन्दन् भवान् विबुधनाथ समस्तवेदी
 किं नाम पात्रमपरं मनुते कृपायाः ॥ ४९ ॥

प्रह्लाद गोकुल गजेन्द्र परिक्षिदाद्याः
 त्रातास्त्वया ननु विपत्तिषु तादृशीषु ।
 सर्वं तदेकमपरं मम रक्षणं ते
 सन्तोल्यातां त्रिदशनायक किं गरीयः ॥ ५० ॥

वात्याशतैर्विषय रागतया विवृत्तैः
 व्याघूर्णमान मनसं विबुधाधिराज ।

नित्योपतप्तमपि मां निजकर्म घर्मेः
निर्वेशय स्वपदपद्म मधु प्रवाहम् ॥ ५१ ॥

जय विबुधपते त्वं दर्शिताभीष्टदानः
सह सरसिजवासा मेदिनीभ्यां वशाभ्याम्।
नळवनमिव मृद्गन् पापराशिं नतानां
गरुडसरिदनूपे गन्धहस्तीव दीव्यन् ॥ ५२ ॥

निरवधिगुणजातं नित्य निर्दोषमाद्यं
नरकमथन दक्षं नाकिनामेकनाथम्।
निनतविषय सत्यं वेङ्कटेशः कविस्त्वां
स्तुति पदमधिगच्छन् शोभते सत्यवादी ॥ ५३ ॥

॥ इति श्रीदेवनायकपञ्चाशत् समाप्ता ॥

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने।
श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥